

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ІНТЕГРАЦІЇ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ

Солодюк Н. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри української літератури
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
ORCID ID: 0000-0002-1757-6319

Віннічук А. П.

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української літератури
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
ORCID ID: 0000-0003-0359-4169

Крупка В. П.

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української літератури
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
ORCID ID: 0000-0002-2320-8045

Статтю присвячено обґрунтуванню педагогічних умов ефективного впровадження SMART-технологій у процес формування методичної компетентності майбутніх учителів-словесників у системі професійної підготовки. Мета статті – теоретично обґрунтувати роль SMART-технологій у формуванні методичної компетентності майбутніх учителів-словесників та окреслити педагогічні умови їх ефективного використання у процесі професійної підготовки. В процесі наукового дослідження використовувалися загальнонаукові методи пізнання: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, порівняння та інтерпретація наукових джерел. Результати дослідження свідчать про те, що зроблено систематизацію компетенцій майбутнього вчителя-словесника у контексті методичної підготовки та досліджено їх зміст як конкретні професійні дії, пов'язані з плануванням навчального процесу, доборою і поданням матеріалу, організацією взаємодії, оцінюванням і рефлексією. Показано, що реалізація окреслених компетенцій у сучасних умовах є ускладненою без використання SMART-технологій, які забезпечують розширення форм подання навчального матеріалу, підтримку зворотного зв'язку, організацію співпраці та візуалізацію інформації. Зроблено узагальнення наукових підходів до використання цифрових інструментів у підготовці майбутніх словесників та досліджено їх дидактичний потенціал у розвитку методичних умінь. Показано різноманітність SMART-технологій і цифрових інструментів (платформи керування навчанням, сервіси для спільної роботи, інструменти візуалізації, гейміфіковані платформи, засоби навчальної аналітики, ШІ, VR/AR) та досліджено напрями їх застосування у професійній підготовці. Проведений аналіз засвідчує, що ефективність використання SMART-технологій визначається не стільки різноманіттям цифрових інструментів, скільки системою педагогічних умов їх упровадження у зміст, методи та організаційні форми методичної підготовки. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання визначених педагогічних умов для вдосконалення програм професійної підготовки майбутніх учителів-словесників у закладах вищої освіти.

Ключові слова: методична компетентність, SMART-технології, майбутні вчителі-словесники, цифрове освітнє середовище, професійна підготовка.

Solodiuk N. V., Vinnichuk A. P., Krupka V. P. Pedagogical conditions for integrating smart technologies into the formation of methodological competence of future teachers of linguistics

The article is devoted to the justification of pedagogical conditions for the effective implementation of SMART technologies into the process of forming methodological competence of future teachers of linguistics in the system of professional training. The purpose of the article is to theoretically substantiate the role of smart technologies in the formation of methodological competence of future teachers of linguistics and to outline the pedagogical conditions for their effective use in the process of professional training. In the course of the scientific research, general scientific methods of cognition were used: analysis, synthesis, generalization, systematization, comparison and interpretation of scientific sources. The results of the study show that the systematization of the competencies of a future teacher of linguistics in the context of methodological training was made and their content was investigated as specific professional actions related to planning the educational process, selection and presentation of material, organization of interaction, evaluation and reflection. It is shown that the implementation of the outlined competencies in modern conditions is complicated without the use of SMART technologies, which provide an expansion of the forms of presentation of educational material, support for feedback, organization of cooperation and visualization of information. A generalization of scientific approaches to the use of digital tools in the training of future teachers of language arts is made and their didactic potential in the development of methodological skills is investigated. The diversity of smart technologies and digital tools (learning management platforms, services for collaboration, visualization tools, gamified platforms, educational analytics tools, AI, VR/AR) is shown and the directions of their application in professional training are investigated. The practical significance of the study lies in the possibility of using certain pedagogical conditions to improve professional training programs for future teachers of language arts in higher education institutions.

Keywords: *methodological competence, SMART technologies, future language and literature teachers, digital educational environment, professional training.*

Вступ. Упродовж останніх років цифрові технології стали звичним елементом освітньої практики, проте їх реальне використання в навчальному процесі супроводжується суперечливими тенденціями. З одного боку, онлайн-формати розширили доступ до освіти та інструментів взаємодії, з іншого боку, емпіричні дані засвідчують наявність істотних труднощів у студентів під час навчання в цифровому середовищі. Зокрема, за результатами дослідження J. S. Barrot, I. I. Llenares та L. S. Del Rosario, проведеного у закладах вищої освіти Філіппін, студенти оцінювали труднощі онлайн-навчання переважно на помірному рівні, при цьому найбільш проблемними виявилися чинники, пов'язані з навчальним середовищем, організацією простору та виконанням навчальних вимог [11]. Такі дані вказують на те, що сама наявність технологій не гарантує підвищення якості підготовки й потребує педагогічно виважених рішень щодо їх використання.

Показовою є практика застосування гейміфікованих платформ у закладах вищої освіти. За даними S. Felszeghy та співавторів, у навчальному курсі понад 93 % студентів

брали участь у добровільних онлайн-вікторинах Kahoot, й понад 74 % респондентів висловили загальне задоволення таким форматом навчання [13]. Водночас 80 % опитаних відзначили покращення комунікації та взаємодії з викладачами, а також можливість отримувати конструктивний зворотний зв'язок у більш комфортній атмосфері [13]. Наведені результати засвідчують, що окремі цифрові інструменти можуть суттєво впливати на навчальну мотивацію та характер освітньої взаємодії, проте їх ефективність залежить від способу педагогічної інтеграції.

Якщо розглядати SMART-освіту в широкому контексті, то важливим є створення інтелектуального освітнього середовища, що передбачає, насамперед, переосмислення ролі викладача, який змушений працювати з різними мультимедійними ресурсами й технологіями та водночас координувати роботу студентів. У цьому розумінні смарт-освіта орієнтується не лише на розширення доступу до різноманітних ресурсів, а й на формування стійкої мотивації до самоосвіти під керівництвом викладачів, що є особливо важливим у контексті нестабільного освітнього процесу,

характерного для сучасних умов розвитку освіти в Україні. Це дає підстави розглядати SMART-технології не лише як додатковий інструмент, а й як чинник трансформації професійної підготовки майбутніх учителів. З огляду на наведені дані та розглянуті в літературі практики актуалізується потреба переосмислення значення SMART-технологій у формуванні методичної компетентності майбутніх учителів-словесників.

Питання педагогічних умов інтеграції SMART-технологій у формування методичної компетентності майбутніх учителів-словесників є недостатньо широко висвітленим у науковій літературі. Попри це, окремі складові означеної проблематики стали предметом дослідження сучасних науковців. Зокрема, аспекти цифровізації фахової підготовки майбутніх учителів-словесників досліджували такі автори: О. А. Кучерук [1], С. О. Караман, О. В. Караман [2], які розкрили можливості науково-освітніх електронних бібліотек у структурі фахової підготовки вчителя-словесника.

Щодо особливостей упровадження SMART-освіти та цифрових технологій у професійну підготовку педагогів, то це питання досліджували декілька авторів. Серед них доцільно виділити О. М. Неживу [3], яка схарактеризувала концептуальні засади SMART-освіти у сучасному навчальному просторі; О. М. Семенов [4], яка системно розкрила зміст і структуру професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури; Л. Ю. Сімоненко [5], що визначила методичну компетентність як ключовий складник професійної компетентності вчителя; В. Студенікіну [6], яка уточнила структуру лінгводидактичної компетентності в системі методичної підготовки; В. В. Ягоднікова, Р. М. Пріма [10], які окреслили методологічні підходи до підготовки майбутніх учителів в умовах Нової української школи. Н. Солодюк, А. Вінничук, В. Крупка [7–9] у своїх дослідженнях обґрунтовують доцільність інтеграції цифрових технологій, зокрема доповненої реальності та штучного інтелекту, в освітній процес із метою підвищення ефективності навчання української літератури та розвитку професійної й методичної компетентності майбутніх учителів.

Проблеми використання інноваційних та цифрових технологій в освітньому процесі розглядали й зарубіжні дослідники J. S. Barrot, I. I. Llenares, L. S. del Rosario [11], Н. Crompton, D. Burke [12], S. Felszeghy та ін. [13], А. Kashihara та ін. [14], J. C. Richards [15].

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні цілісної системи педагогічних умов інтеграції SMART-технологій саме у формування методичної компетентності майбутніх учителів-словесників, що раніше не було предметом комплексного аналізу.

Методи та методики дослідження. Метою статті є теоретичне обґрунтування значущості SMART-технологій у процесі формування методичної компетентності майбутніх учителів-словесників, а також визначення педагогічних умов, що забезпечують їх результативне впровадження у систему професійної підготовки. Для реалізації поставленої мети застосовано комплекс взаємопов'язаних *методів дослідження*. Зокрема, використано методи теоретичного узагальнення для осмислення сучасних наукових підходів до проблеми; аналіз та синтез наукових джерел – з метою виявлення концептуальних засад використання SMART-технологій у педагогічній освіті; порівняльний аналіз – для зіставлення різних наукових позицій і підходів; систематизацію – для впорядкування компонентів методичної компетентності майбутніх учителів-словесників; моделювання – для розроблення та обґрунтування педагогічних умов ефективної інтеграції SMART-технологій у професійну підготовку.

Відповідно до визначеної мети у процесі дослідження передбачено виконання таких завдань:

- 1) проаналізувати особливості підготовки майбутніх учителів-словесників у сучасних освітніх умовах;
- 2) охарактеризувати SMART-технології, що застосовуються у формуванні методичної компетентності майбутніх вчителів-словесників;
- 3) систематизувати цифрові інструменти, доцільні для професійної підготовки вчителів-словесників;
- 4) визначити та обґрунтувати педагогічні умови ефективної інтеграції SMART-технологій в освітній процес.

Результати та дискусії. Підготовка майбутніх учителів-словесників у вітчизняній традиції співвідноситься з формуванням методичної компетентності як складника професійної компетентності вчителя української мови та літератури. У наукових підходах наголошується на значущості методологічних та теоретичних засад методики навчання мови й літератури, а також на здатності виконувати ключові професійно-методичні функції в освітньому процесі. Це орієнтує підготовку на поєднання знань про предмет та способи його навчання, з урахуванням актуальних тенденцій мовної освіти, зокрема розширення змісту через інтеграцію культури мовлення, стилістики та риторики [4].

У межах зарубіжної практики пріоритет надається контекстуальності та варіативності професійного становлення вчителя мови. Як показує J. C. Richards, ефективність викладання не зводиться до рівня мовної компетентності, оскільки визначальними стають конкретні професійні вміння, зокрема надання якісних мовних зразків, підтримка використання цільової мови в аудиторії, надання коректного зворотного зв'язку та подання матеріалу на відповідному рівні складності. Водночас практика професійного становлення вчителя-словесника змінюється залежно від особливостей шкільного середовища у різних освітніх контекстах. Зокрема, відмінності про-

являються у підходах до організації навчального процесу. Якщо підручник становить ядро навчальної програми і педагог дотримується визначеного курикулуму, освітня діяльність вибудовується в межах заданої структури і змістових обмежень. Натомість у ситуаціях, коли вчитель працює з програмними продуктами та SMART-технологіями та реалізує їх на власний розсуд, змінюється логіка добору засобів і форм навчання, а також розширюються можливості для педагогічної імпровізації та адаптації освітнього процесу до потреб учнів [15].

У залежності від різних підходів до навчального процесу змінюються форми і засоби навчання у процесі методичної підготовки майбутніх учителів-словесників (табл. 1.).

Окреслені підходи визначають не лише логіку підготовки, а й очікувані результати у вигляді компетенцій, які має демонструвати майбутній учитель-словесник. Основні компетенції вчителя-словесника наведено у табл. 2.

Окреслений перелік компетенцій засвідчує, що їх реалізація в сучасних умовах є практично неможливою без використання SMART-технологій, оскільки саме вони забезпечують розширення форм подання навчального матеріалу, організацію взаємодії, підтримку зворотного зв'язку та візуалізацію інформації в освітньому процесі [3].

Таблиця 1

Зміна форм і засобів навчання залежно від підходів до методичної підготовки майбутніх учителів-словесників

Підхід	Характеристика і прояв у формах та засобах навчання
Системний підхід	Форми і засоби навчання добираються з урахуванням їх узгодженості та взаємодоповнюваності, що забезпечує цілісність освітнього процесу і логічний зв'язок між теоретичною підготовкою та практикою.
Інноваційний підхід	У навчальний процес вводяться нові форми роботи, сучасні методи і технології, а також цифрові інструменти, що змінюють традиційні способи подання матеріалу і розширюють спектр дидактичних засобів.
Контекстний підхід	Форми навчання орієнтуються на моделювання професійних ситуацій, а засоби використовуються як інструменти включення навчального змісту в контекст майбутньої педагогічної діяльності.
Практико-орієнтований підхід	Перевага надається діяльнісним формам роботи і таким засобам навчання, які забезпечують безпосереднє застосування знань у практичних і квазіпрофесійних ситуаціях.
Міждисциплінарний підхід	Форми і засоби навчання добираються з урахуванням поєднання різних галузей знань, що зумовлює використання матеріалів і методів з різних дисциплін у межах єдиного освітнього завдання.

Примітка: складено авторами на основі джерела [10]

Таблиця 2

Компетенції майбутнього вчителя-словесника у контексті методичної підготовки

Компетенція, що проявляється у вмінні	Зміст компетенції як конкретна дія вчителя
Надавати якісні мовні зразки [15]	Забезпечується демонстрація коректних мовних моделей для наслідування учнями
Підтримувати використання цільової мови в аудиторії [15]	Організовується навчальна взаємодія так, щоб учні системно використовували мову навчання у процесі виконання завдань
Орієнтуватися в тенденціях мовної і літературної освіти [4]	Забезпечується здатність працювати з оновленим змістом, зокрема через інтегративність, міжпредметну взаємодію і текстоцентричний підхід
Подавати матеріал на відповідному рівні складності [15]	Добираються пояснення й завдання з урахуванням рівня підготовки учнів та навчальних цілей
Планувати навчальні програми і курси [15]	Проектується логіка навчання, визначаються змістові лінії та очікувані результати.
Розроблювати вправи та кейси, проєктувати уроки риторики [1]	Створюються власні дидактичні матеріали та сценарії занять відповідно до цілей навчання
Надавати коректний зворотний зв'язок щодо мовлення учнів [15]	Здійснюється виправлення помилок і коментування мовлення у спосіб, що підтримує навчальний поступ
Здійснювати оцінювання [15]	Вибудовується система перевірки навчальних досягнень і критеріїв оцінювання
Реалізовувати рефлексивне викладання [15]	Аналізується власна педагогічна практика і коригуються подальші дії на основі висновків
Управляти класом [15]	Забезпечуються організація роботи учнів, дисципліна та ефективний темп заняття
Здійснювати ухвалення педагогічних рішень у динаміці уроку [15]	Реалізується спостереження, оцінювання ситуації та вибір способу дії з наявних альтернатив у режимі реального часу
Працювати у різних освітніх контекстах на основі контекстуального знання [15]	Ураховуються місія школи, управлінський стиль, шкільна культура, роль підручників і тестів, матеріальні ресурси та характеристики учнів
Співпрацювати у спільноті практики [15]	Здійснюється взаємодія з колегами з питань планування курсів, розроблення тестів, використання підручника
Логічно обґрунтовано конструювати навчальний процес під ситуації [6]	Враховуються психологічні механізми засвоєння та специфіка професійної діяльності словесників під час проєктування уроку
Будувати риторичне мовлення у професійних жанрах [1]	Формується здатність продукувати промови й тексти у жанрово визначених ситуаціях навчання
Візуалізувати інформацію з використанням цифрових інструментів [1]	Підбираються і застосовуються засоби візуалізації для пояснення та закріплення навчального матеріалу

Примітка: складено авторами на основі джерел [1, 4, 6, 15]

Отже, під SMART-технологіями доцільно розуміти сукупність цифрових, інтерактивних та адаптивних інструментів навчання, які забезпечують досягнення конкретних, вимірюваних та результативних освітніх цілей відповідно до принципів SMART (Specific – конкретна; Measurable – вимірювана; Achievable – досяжна; Relevant – релевантна (значуща); Time-bound – обмежена в часі).

У сучасних дослідженнях SMART-технології розглядаються як невід'ємний компонент професійної підготовки майбутніх учителів. Як зазначає О. Кучерук, вико-

ристання цифрових інструментів у підготовці до навчання риторики дає змогу поєднати роботу з текстами і медіатекстами, візуалізацію інформації, створення власних дидактичних матеріалів та організацію освітньої взаємодії у межах аудиторної і позааудиторної роботи [1]. У цьому контексті наголошується на доцільності застосування сервісів відеоконференцій, платформ для створення інтерактивних вправ, інструментів візуалізації та хмарних сервісів для спільної роботи, що безпосередньо впливає на формування методичних умінь майбутніх учителів-словесників [1].

Використання SMART-технологій розглядається деякими авторами і в контексті застосування електронних бібліотек [2], що є важливим для фахової підготовки викладачів. Наявність електронних бібліотек дає змогу покращити можливості пошуку, відбору та аналізу навчальної інформації. Робота з цифровими колекціями дозволяє використовувати готовий матеріал для створення практичних, більш адаптованих до освітніх реалій, цікавих навчальних матеріалів, що в результаті сприяє розширенню інструментарію методичної підготовки, зміщуючи акцент із репродуктивних форм роботи на проєктні.

У ширшому контексті SMART-освіти зазначається, що викладач має володіти різноманітними мультимедійними засобами і технологіями для роботи зі студентами, а також бути готовим до використання хмарних сервісів, інтерактивних ресурсів і SMART-підручників, побудованих на основі цифрових інновацій [3]. Зарубіжні дослідження доповнюють цю позицію. За даними J. S. Barrot та співавторів, онлайн-навчання активізує використання

платформ для взаємодії, обміну ресурсами та підтримки співпраці, що водночас вимагає від студентів і викладачів достатнього рівня технологічної грамотності [11]. Досвід використання гейміфікованих платформ, зокрема Kahoot, засвідчує їх ефективність для підвищення залученості та підтримки навчальної взаємодії у цифровому середовищі [13]. У матеріалах А. Kashiwara наголошується, що SMART-технології, включаючи штучний інтелект, віртуальну та доповнену реальність, навчальну аналітику і мобільні платформи, мають застосовуватися з опорою на теорії мовного навчання та слугувати засобом персоналізації й збагачення освітнього досвіду [14].

Узагальнення позицій, представлених у наукових джерелах, дає змогу систематизувати конкретні SMART-технології та інструменти, які є доцільними для формування методичної компетентності майбутніх учителів-словесників (див. табл. 3).

Різноманітність цих інструментів та варіативність способів їх застосування свідчать про те, що ефективність формування мето-

Таблиця 3

SMART-технології та цифрові інструменти у підготовці майбутніх учителів-словесників

Сфера використання (із посиланням)	Конкретні інструменти	Дидактичне призначення
Колективна і групова робота [1]	Microsoft Teams, Zoom, Google Meet, Padlet, Miro, Jamboard	Проведення занять, обговорень, спільне опрацювання матеріалів і проєктна робота
Керування навчанням [1]	Moodle, Google Classroom, Canvas	Організація курсів, розміщення матеріалів, контроль виконання завдань і зворотний зв'язок
Надання та опрацювання інформації [1]	YouTube, Google Docs, Google Sites	Поширення навчальних матеріалів, спільне редагування текстів, створення навчальних сторінок
Виконання практичних завдань [1]	LearningApps.org, Quizizz	Створення і виконання інтерактивних вправ, тренувальних завдань і тестів
Опитування та оцінювання [1, 13]	Kahoot!, Mentimeter, Google Forms, AnswerGarden, Slido	Формувальне і підсумкове оцінювання, опитування, гейміфікація навчальної діяльності
Створення наочності та візуалізації [1, 2]	Canva, Google Slides, SlidesGPT	Підготовка презентацій, інфографік, відео, коміксів, ментальних карт і візуальних матеріалів
Побудова карт знань і структуризація інформації [1, 2]	XMind, Coggle	Візуалізація навчального матеріалу, структуривання понять і тем
Підтримка онлайн-і дистанційного навчання [3, 11]	Платформи відеоконференцій і хмарні сервіси	Забезпечення безперервності навчання, взаємодії та доступу до ресурсів
Розширені смарт-середовища для мовного навчання [14]	Інструменти на основі ШІ, VR/AR-платформи, системи навчальної аналітики	Персоналізація навчання, імерсивні сценарії, адаптивний зворотний зв'язок

Примітка: складено авторами на основі джерел [1, 2, 3, 8, 10, 14]

дичної компетентності не визначається лише наявністю технологічних ресурсів, а залежить від сукупності передумов і обставин їх педагогічно доцільного використання [3]. За таких умов актуалізується потреба у визначенні й науковому обґрунтуванні педагогічних умов, які забезпечують системне, цілеспрямоване та результативне впровадження SMART-технологій у процес професійної підготовки майбутніх учителів-словесників.

Формування методичної компетентності майбутніх учителів-словесників із використанням SMART-технологій потребує не лише наявності цифрових інструментів, а й створення відповідних педагогічних умов. У наукових джерелах [1; 3; 10] ці умови пов'язуються з організацією освітнього середовища, змістом підготовки, методами навчання та готовністю викладачів та студентів до роботи в цифровому форматі.

– *створення цифрово насиченого освітнього середовища, яке забезпечує доступ до різноманітних ресурсів і сервісів та підтримує різні формати навчальної взаємодії.* Така умова передбачає використання платформ керування навчанням, сервісів для спільної роботи, інструментів візуалізації та оцінювання, що дає змогу організувати як аудиторну, так і позааудиторну діяльність студентів, наприклад через Moodle, Google Classroom або Microsoft Teams у поєднанні з інтерактивними сервісами для виконання завдань [1];

– *інтеграція SMART-технологій у зміст і методи методичної підготовки,* за якої цифрові інструменти не виступають додатком до традиційного навчання, а стають засобом реалізації інноваційних, контекстних і практико-орієнтованих підходів. У такому випадку навчальні завдання моделюють реальні професійні ситуації, а студенти розробляють власні дидактичні матеріали з використанням, наприклад, Canva, Genially або LearningApps.org [10];

– *формування цифрової та методичної готовності викладачів і студентів,* що передбачає оволодіння не лише технічними навичками роботи з інструментами, а й розумінням їх педагогічної доцільності. У контексті SMART-освіти наголошується, що викладач має володіти різноманітними мультимедійними засобами та технологіями, а також бути

здатним постійно оновлювати зміст і способи навчання, наприклад через використання хмарних сервісів та SMART-підручників [3];

– *організація діяльнісних і проектних форм навчання з опорою на цифрові інструменти,* які забезпечують перехід від репродуктивної роботи до створення власних освітніх продуктів. Досвід використання електронних бібліотек і цифрових ресурсів показує, що створення презентацій, інтерактивних плакатів, карт знань або буктрейлерів сприяє розвитку дослідницьких і методичних умінь майбутніх словесників, наприклад із застосуванням PowerPoint, XMind чи Google Slides [2];

– *забезпечення зворотного зв'язку, взаємодії та оцінювання у цифровому середовищі,* що підвищує залученість студентів і підтримує формувальне оцінювання. Зарубіжні дослідження засвідчують ефективність гейміфікованих та онлайн-платформ для підтримки навчальної взаємодії та мотивації, зокрема через використання Kahoot або Mentimeter для опитувань і обговорень [13];

– *орієнтація на персоналізацію та адаптацію навчання засобами SMART-технологій,* яка передбачає врахування індивідуальних освітніх потреб і можливостей студентів. У сучасних SMART-середовищах це реалізується через використання інструментів на основі штучного інтелекту, навчальної аналітики або мультимодального зворотного зв'язку, що дає змогу варіювати завдання і способи подання матеріалу [14].

Отже, SMART-технології перестають бути лише інструментом модернізації освітнього процесу, а перетворюються на засіб забезпечення його безперервності, гнучкості та доступності [3]. Водночас саме наявність чітко визначених і науково обґрунтованих педагогічних умов дає змогу уникнути фрагментарного й ситуативного використання цифрових ресурсів та спрямувати їх на системне формування методичної компетентності майбутніх учителів-словесників, що є принципово важливим у ситуації тривалих кризових викликів для національної системи освіти.

Висновки. Аналіз результатів наукових джерел засвідчує, що проблема формування методичної компетентності майбутніх учителів-словесників із використанням SMART-

технологій перебуває на етапі активного осмислення, проте й досі розглядається переважно фрагментарно. Дослідження, присвячені професійній та методичній підготовці вчителя, окреслюють зміст і структуру компетентностей, а праці, орієнтовані на цифрові та SMART-технології, зосереджуються на описі окремих інструментів і підходів до їх використання. Водночас у науковій літературі простежується брак цілісних моделей, які поєднували б технологічний інструментарій із педагогічними умовами його результативної інтеграції у процес підготовки майбутніх учителів-словесників.

Проведений аналіз засвідчує, що ефективність використання SMART-технологій визначається не стільки різноманіттям цифрових

інструментів, скільки системою педагогічних умов їх упровадження у зміст, методи та організаційні форми методичної підготовки. Обґрунтовані умови (створення цифрового насиченого освітнього середовища, інтеграція технологій у методичну підготовку, формування цифрової та методичної готовності суб'єктів навчання, організація діяльно-проектних форм роботи, забезпечення зворотного зв'язку та орієнтація на персоналізацію) забезпечують цілісне поєднання педагогічного й технологічного компонентів. Саме в такій єдності SMART-технології постають не допоміжним засобом, а системним чинником формування методичної компетентності майбутніх учителів-словесників.

Список використаних джерел

1. Кучерук О. А. Підготовка майбутнього вчителя до навчання риторики учнів ліцею з використанням цифрових інструментів. *Нові технології навчання*, 2024, № 98, 119–128. URL: <https://journal.org.ua/index.php/ntn/article/download/405/476>
2. Кучерук О. А., Караман С. О., Караман О. В. Науково-освітні електронні бібліотеки у фаховій підготовці майбутніх учителів-словесників. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2018, № 65(3), 152–165. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2403>
3. Нежива О. М. SMART-освіта у навчальному просторі сьогодення. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2021, № 194, 37–40. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/download/781/714/>
4. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури. Наукова монографія. Суми : Мрія-1, 2005. 404 с.
5. Сімоненко Л. Ю. Методична компетентність як складник професійної компетентності вчителя української мови. *Науковий вісник Донбасу*, 2013, № 2(22). URL: <https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN22/13slyvum.pdf>
6. Студенікіна В. Лінгводидактична компетентність учителів української мови в структурі методичної. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, 2010, № 22 (209). Ч. I. С. 85–90.
7. Солодюк Н., Віннічук А., Крупка В. Впровадження технології доповненої реальності як інструменту літературної освітньої діяльності. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2025, № 220, 277–283. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/2371>
8. Солодюк Н. В., Віннічук А. П., Крупка В. П. Інтеграція штучного інтелекту в сучасний урок української літератури. *Педагогічна академія: наукові записки*, 2026, № 26. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1698/1549>
9. Солодюк Н. В., Сахацька В. В., Олексенко В. М. Вплив цифрових технологій на сучасну педагогіку: можливості та виклики для навчального процесу. *Наукові інновації та передові технології*, 2025, № 2 (42), 1660–1673. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/19946/19922>
10. Ягоднікова В. В., Пріма Р. М. Методологічні підходи методичної підготовки майбутніх учителів нової української школи. *Věda a perspektivy*, 2024, № 2(20), 1317–1328. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/download/9654/9707/9708>
11. Barrot J. S., Llenares I. I., del Rosario L. S. Students' online learning challenges during the pandemic and how they cope with them: the case of the philippines. *Education and Information Technologies*, 2021, 26, 7321–7338. URL: <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10589-x>
12. Crompton H., Burke D. Artificial intelligence in higher education: the state of the field. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 2023, 20(22). DOI: <https://doi.org/10.1186/s41239-023-00392-8>
13. Felszeghy S., Pasonen-Seppänen S., Koskela A. та ін. Using online game-based platforms to improve student performance and engagement in histology teaching. *BMC Medical Education*, 2019, 19(273). DOI: <https://doi.org/10.1186/s12909-019-1701-0>
14. Kashiwara A. та ін. Proceedings of the 32nd international conference on computers in education. Asia-pacific society for computers in education, 2024.

15. Richards J. C. Exploring teacher competence in language teaching. *The Language Teacher*, 2011, № 4, 3. URL: <https://jalt-publications.org/sites/default/files/pdf-article/plen1.pdf>

References

1. Kucheruk, O. A. (2024). Pidhotovka maibutnoho vchytelia do navchannia rytoryky uchniv litseiu z vykorystanniam tsyfrovyykh instrumentiv [Preparation of the future teacher for teaching rhetoric to lyceum students using digital tools]. *Novi tekhnologii navchannia*, 98, 119–128. Retrieved from: <https://journal.org.ua/index.php/ntn/article/download/405/476> [in Ukrainian].
2. Kucheruk, O. A., Karaman, S. O., & Karaman, O. V. (2018). Naukovo-osvitni elektronni biblioteki u fakhovii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv-slovesnykiv [Scientific and educational electronic libraries in the professional training of future language teachers]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*, 65(3), 152–165. Retrieved from: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2403> [in Ukrainian].
3. Nezhyva, O. M. (2021). Smart-osvita u navchalnomu prostori sohodennia [Smart education in the modern educational space]. *Naukovi zapysky. Seriya: pedahohichni nauky*, 194, 37–40. Retrieved from: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/download/781/714/> [in Ukrainian].
4. Semenoh, O. M. (2005). Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv ukraïnskoi movy i literatury [Professional training of future teachers of Ukrainian language and literature]. «Mriia-1». 404 p. [in Ukrainian].
5. Simonenko, L. Yu. (2013). Metodychna kompetentnist yak skladnyk profesiinoi kompetentnosti vchytelia ukraïnskoi movy [Methodological competence as a component of the professional competence of a Ukrainian language teacher]. *Naukovyi visnyk Donbasu*, 2(22). Retrieved from: <https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN22/13slyvum.pdf> [in Ukrainian].
6. Studenikina, V. (2010). Linhvodydaktychna kompetentnist uchyteliv ukraïnskoi movy v strukturii metodychnoi [Linguodidactic competence of Ukrainian language teachers in the structure of methodological competence]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*, 22(209), 85–90. [in Ukrainian].
7. Solodiuk, N., Vinnichuk, A., & Krupka, V. (2025). Vprovadzhennia tekhnologii dopovnoei realnosti yak instrumentu literaturnoi osvitoi diialnosti [Implementation of augmented reality technology as a tool of literary educational activity]. *Naukovi zapysky. Seriya: pedahohichni nauky*, 2(20), 277–283. Retrieved from: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/2371> [in Ukrainian].
8. Solodiuk, N. V., Vinnichuk, A. P., & Krupka, V. P. (2026). Intehratsiia shtuchnoho intelektu v suchasnyi urok ukraïnskoi literatury [Integration of artificial intelligence into the modern Ukrainian literature lesson]. *Pedahohichna akademiia: naukovi zapysky*, 26. Retrieved from: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1698/1549> [in Ukrainian].
9. Solodiuk, N. V., Sakhatska, V. V., & Oleksenko, V. M. (2025). Vplyv tsyfrovyykh tekhnologii na suchasnu pedahohiku: mozhlyvosti ta vyklyky dlia navchalnoho protsesu [The impact of digital technologies on modern pedagogy: opportunities and challenges for the educational process]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*, 2(42), 1660–1673. Retrieved from: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/19946/19922> [in Ukrainian].
10. Yahodnikova, V. V., & Prima, R. M. (2024). Metodolohichni pidkhody metodychnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv novoi ukraïnskoi shkoly [Methodological approaches to the methodological training of future teachers of the New Ukrainian School]. *Věda a perspektivy*, 2(20), 1317–1328. Retrieved from: <https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/download/9654/9707/9708> [in Ukrainian].
11. Barrot, J. S., Llenares, I. I., & del Rosario, L. S. (2021). Students' online learning challenges during the pandemic and how they cope with them: The case of the Philippines. *Education and Information Technologies*, 26, 7321–7338. <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10589-x> [in English].
12. Crompton, H., & Burke, D. (2023). Artificial intelligence in higher education: The state of the field. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 20(22). URL: <https://doi.org/10.1186/s41239-023-00392-8> [in English].
13. Felszeghy, S., Pasonen-Seppänen, S., Koskela, A., et al. (2019). Using online game-based platforms to improve student performance and engagement in histology teaching. *BMC Medical Education*, 19(273). <https://doi.org/10.1186/s12909-019-1701-0> [in English].
14. Kashiwara, A., et al. (2024). Proceedings of the 32nd International Conference on Computers in Education. Asia-Pacific Society for Computers in Education. [in English].
15. Richards, J. C. (2011). Exploring teacher competence in language teaching. *The Language Teacher*, 4, 3. Retrieved from: <https://jalt-publications.org/sites/default/files/pdf-article/plen1.pdf> [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 08.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 12.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.05.2026